

חלק שני

יש לענות על אחת מן השאלות 11-13.

11. הצג סיבה להבדל בין הגודל של יהודי לוב ובין הגודל של היהודים במרבית הקהילות היהודיות במזרח התיכון ובצפון אפריקה

סיבה אחת – 20%

— אהדתם של היהודים לבריטים הובילה לתגובה קשה של השלטון האיטלקי.

הסבר סיבה להחלטה של הנאצים ליישם את מדיניות "הפתרון הסופי" עם כיבוש ברית המועצות

סיבה אחת – 40%

— הנאצים (שהצליחו לכבוש שטחים רבים), הרגישו בלתי-מנוצחים והאמינו ביכולתם לנהוג ביהודים ככל העולה על רוחם.

— האידאולוגיה הבולשביקית זוהתה עם היהודים.

— הוספת שני מיליון יהודים תחת השליטה הנאצית (והצורך לדאוג לאספקה עבורם, היו למעמסה כבדה מדי על הצבא הגרמני).

— בברית המועצות קל היה לגייס משתפי פעולה מקרב האוכלוסייה המקומית.

— המלחמה בברית המועצות התרחשה הרחק מעיני דעת הקהל / התקשורת / באזור שרוב תושביו עוינים את היהודים.

(חורבן וגבורה, עמ' 105)

הסבר מדוע לא החילו הנאצים את מדיניות "הפתרון הסופי" על יהודי צפון אפריקה

ההסבר – 40%

— (לא נשלחו להשמדה) בשל המרחק מאזור ההשמדה.

— כי עדיין לא הסתיימה השמדת יהודי אירופה.

— בגלל הניתוק מרשת הרכבות באירופה.

— בגלל הכישלון באל-עלמיין שמנע מהם המשך טיפול ביהודים.

— הנאצים לא שלטו בצפון אפריקה באותה עוצמה בה שלטו באירופה.

(חורבן וגבורה, עמ' 126-127)

12. הצג צעדים שנקטו האיטלקים לאחר שכבשו מחדש את לוב ב-1942

שני צעדים – 20% לכל צעד

— העמקת החקיקה הגזענית.

— הגליית יהודי קירנאיקה למחנות.

— גיוס יהודי טריפוליטנה לעבודות כפייה.

— הכנת רשימות של יהודים לגירוש.

ציין צעד שנקטו הנאצים נגד יהודי פולין עם הכיבוש ב-1939, והסבר במה הוא דומה לצעד שנקט נגד יהודי לוב

צעד אחד – 10%

ההסבר – 30%

— העמקת החקיקה הגזענית בלוב, היה דומה לסימון היהודים בסרטי זרוע שעליהם מגן דוד / טלאי צהוב / האיסור על

היהודים להשתמש בתחבורה ציבורית, כיוון שהוא כוון נגד היהודים כגזע.

— גיוס יהודי טריפוליטנה לעבודות כפייה היה דומה לעבודות כפייה בפולין / במאות מחנות עבודה / במפעלים בניהול

גרמני / בניקיון רחובות / בסלילת כבישים / בפינוי הריסות.

— הגליית יהודי קירנאיקה, היה דומה להעברת יהודים ממקום מגוריהם לגטאות.

— תנאי החיים במחנות הריכוז בלוב דמו לתנאי החיים בגטאות בכל הנוגע לרעב / מגפות / עבודות כפייה.

— הכנת רשימות של יהודים לגירוש בלוב, היה דומה לזה שחברי היודנראט נדרשו להכין רשימות שונות של יהודים.

הצג צעד אחר שנקטו הנאצים נגד יהודי פולין בתקופה זו

צעד אחד – 20%

— התעללויות והשפלות דתיות: זקנים ופאות נגזזו באכזריות / בתי כנסת הועלו באש / רבנים הוכרחו להשתתף בתהלוכות

רחוב עטויי טלית ותפילין ולשאת שלטים אנטישמיים / הוכרחו לבזות ספרי תורה.

— רציחות יהודים ברחובות.

— הקמת יודנראטים: מועצות זקנים שתפקידם היה לסייע להוצאה לפועל של הוראות הגרמנים.

— הקמת הגטאות: ריכוז היהודים בצפיפות עצומה, בשכונות מסוימות בתוך הערים.

(חורבן וגבורה, עמ' 91-97)

13. הסבר את ההבדל בתגובות על רקע מעמדם השונה של כל אחד משני האישים בקהילה

ההבדל — 35%

רנאטו תשובה היה מנהיג מסורתי נבחר / מושרש בקהילה. לפיכך התחמק מן הדרישה להכין רשימות של יהודים המיועדים להגליה בטענות שונות. לעומת זאת, איש העסקים מרדכי דואני, שלא מילא תפקידי מנהיגות קודם לכן, אלא היה מקורב לשלטונות, התנדב להכין את רשימות היהודים המיועדים להגליה, והציל את משפחתו.

הצג את המדיניות שנקט צ'רניקוב בתקופה הראשונה של קיום הגטו

המדיניות — 30%

עשה ככל יכולתו לדאוג לרווחת תושבי הגטו: הקים מערכת עזרה וטיפול / נקט עמדה ליברלית כלפי תושבי הגטו / אפשר פעילות חשאית בתחום הכלכלה והברחת המזון / ניסה למנוע ככל האפשר את התערבות הגרמנים / תמך בחברי מחתרת שיצאו מן הגטו.

(חורבן וגבורה, עמ' 148)

הסבר את התגובה של יושב ראש היודנראט בגטו ורשה, אדם צ'רניאקוב, לדרישתם של הנאצים להכין רשימות יהודים לגירוש

התגובה — 35%

בחר להתאבד מכיוון שלא היה מוכן לשתף פעולה עם שליחת היהודים לגירוש.

(חורבן וגבורה, עמ' 150)

פרק רביעי

יש לענות על אחת מן השאלות 14-15.

14. הוויכוח על השילומים
הצג את האירוע

הצגת האירוע — 30%

ויכוח אם יש לקבל פיצויים מגרמניה או שאין לנהל כלל משא ומתן עם הגרמנים.

הצג תוצאה שלו

תוצאה אחת — 30%

- סייע להתמודדות ישראל עם קשייה הכלכליים / מדינת ישראל התחזקה כלכלית.
- המדינה יכלה לשפר את קליטת העלייה ההמונית.
- המדינה יכלה לחזק את כוחה הצבאי.
- שיפור המצב הדיפלומטי של גרמניה בעולם.
- כביכול מחילה לעם הגרמני על השמדת ששת המיליונים.

ערך שאפשר ללמוד מתוך האירוע ההיסטורי שהצגת

הערך — 40%

20%. אירוע 2021. אכן, אם כרגע אין לא אופף אפנה אחרת
הבני

- צדק / הוגנות / יושר מכיוון ש:
 - אין להטיל את אשמת הנאצים על כל העם הגרמני (מדברי בן גוריון).
 - מן הצדק הוא שגרמניה תשלם על קליטת ניצולי השואה.
 - צדק שהגרמנים לא ישתמשו בכספי הנרצחים.
 - אחריות אישית ולא קולקטיבית מכיוון ש:
 - אין להטיל את אשמת הנאצים על כל העם הגרמני.
 - אין לקבל מצב של "הרצחת וגם ירשת", כשזה מה שהיה קורה אלמלא השלום.
 - חשוב שישראל תהיה חזקה, וכספי השילומים יסייעו בכך.
 - בעיה מוסרית, מכיוון שאסור למחול על רצח תמורת כסף.
 - כבוד לאומי, משום שמדיניות של קבצנות אינה ראויה למדינה השומרת על כבודה.

(השיבה לציון, עמ' 388-392)